NU HOU.

E ka Hae Hawart e

ALOHA PU KAUA.-He wahi Nu Hou ka'u e hooili aku nei ia oe, a nau ia e hoolaha aku ma na Mokupuni kanaka a pau o ka pae aina Hawaii.

He wahine ma Punaluu, ua wela i ka uila, o Kaniho kona inoa, i ka la 2) o Maraki. 1857. I ka po o ua la'la, he nui ka ua a me ka hekili, a me ka uila, a e moe ana no keia wahine me kana kane a me ka laua keiki, maloko o ko lakou hale, a me kekahi wahine luahme e ae, eha ko lakou nui. A i ka wa-naao, ike aku la keia lua ine, i ka lele ana mai o ka uila mai waho mai, a komo mai la iloko o ka hale ma ka puka, ua like kona ano i kona ike ana ku, me he ahi kaolele la, a ua lele loa aku no keia ahi, iloko o ka hale a loaa ua wahine nei e moe ana ma kekal aoao o ua hale la, a o ka wela iho la no ia ua wahine la ma kona poohiwi hema he puka i ka hua olelo ia oukou a pau. poepoe kahi i pau, a ma ia wahi i wela ai, ua pau loa ka ili a keokeo mai ka io o loko, a ua holo ilalo i na wawae ka uila, mai ke kuli aku a hiki loa ilalo i na manamana wawae, ma ka aoan mua, ua keokeo ka ili oja wahi, aole eha oja aoao, a ma ka aoao hope o ua wawae la, oia kahi i koe ka ili kanaka, he nui loa ka eha oia wahi.

I ka wa i komo ai ka uila iloko o ka hale, ua lele mua maluna o ke keiki, a me ka makuakane, a ua ala koke mai laua me ka ue ana, no ka wela wahi a laua i ke ahi, a mahope aku, ka wela ana o keia wahine, no ka mea, ma kuono loa ia kahi i moe ai, ua wahine la, a ma na wawae, ua pau no ke pau, a ma Waimea waena he nahelehele ai kapa, a o ka moena, ua elerle e like me ka ole ia e na holoholona, he kikania ka inoa, lanahu ahi. Na'u ka D. HOLOUA. paapu loa inoino maoli ka aina i kela mauu Waiohinu, Kau, Hawaii, 27 Mar., 1857.

O KA INOA MAKIAI.

E ha Hae Hawaii e :

АLOHA OE. — Ua lana mai ko'u manao paipai aku i ko'u mau kaikuana o neja lahui. Iloa Waipio i ka wi, oki loa keja mau Apana keja pae aina. No ka inoa maikai, a eja ko'u miu manao Kawaihae, a Waimea.

Ka holo o ke dala. Ua holo loa ke dala, kahiki ma ka p

paipai malalo nei. E o'u mau hoahanau ma ke koko. E maua lilo oia i kanaka ilihune. Aka, o ke kanaka ilihune i maikai ka inoa, ua lilo oia i Auhau, pilikia hou no.kanaka waiwai. "O ka mea e lawe amue aku i kuu eke dala, ola kai aihue i ka mea lapuwale; aka, o ka mea e lawe aku i kuu noa maikai ua lawe oia i ka'u mau mea a pau, mai o'u aku," o ahaina la kakou ke noho pono, a e imi i ka mea e lona'i ka maha-Ea! Ea! e pono kakou ke noonoo nui, ma keia mea. Olelo iho la ke kanaka ino-KANIKAU ALOHA MALALO NEI NO
ino, ua mahalo ia mai au no kuu kulia—e ke kanaka i puni wale ma keia mau manao; e ao oc ia oe iho—o a'i mai auanei ka nui o ko'u hauoli ana ma ia mea i kou uhane i ka la mahope i oleloia—Mai olelo iho ia kanaka ua maikai kona inoa. Eia ka inoa maikai, o ke kanaka noho pono e hana ana ma ka hooia i na mea a pau i oleloia e kona alelo. E malama ana i na kanawai a pau o ka aina, a me na kanawai pu hoi kekahi o ka uhane a ina e loaa ka mahaloia o ia kanaka iloko oia hana ana, alaila, e aho nana e olelo ae, ua piha au i ka olioli a me ka lealea. Ke olelo nei kakou, ka hapa nui o Hawaii nei Ka! o ka haawi ia ae la no ia o na mea a pau o ke aupuni i na haole. Eia ke kumu nui o ia hana ana, owai ke kanaka noho pono? owai ke kanaka naauao? e hiki ai i na 'lii ke waiho aku i na nana nui ia lakou e hooponopono ai, i ko'u manao, aole ! aole au e hoole ana i ka naauao, aka e hoole ana au i ka najuao i noho pu me ka noho pono. Ua hoike mai no ka hewa o ka poe naauao o kakou ia lakou a me ko lakou ano, a owai avanei hoi ke 'lii naavpo e ae aku, e hoono hoia ke kanaka inoa ino maluna o kekahi oihana hanohano o ke aupuni. Nolaila, ea ! e na makua mea keiki, e malama i ka oukou mau keiki e kula mau ia lakou, ma ka malama ana i na inoa o lakou, i loga'i ia lakou ka pomaikai mahope aku. A i loaa pu ai hoi i a makua ka hoomaikaiia, i kekuhi manawa, o ka nobo pono ana o kau keiki ; aole e nele ka losa ia oe o ka hoomaikaiia. Nolaila, e oikaika kakou i keia mea, i kumu e dia ai na aupuni nui, no na olelo ino a poe kanaka ia kakou, ina paha oukob ika lakou mau olelo ino, ina la us ila takou, a owau hoi o kakou kai lohe

kumu e walama'i o ko lakou mau mana a kula i ka paipai aku. e lilo ai hoi o ka lakou mau olelo hana i bi Éia keia mea a'u i mau mea hoopunipuni-Alaila, e hilahila kou ma ka kakou mau hana maikai i hand ai. E hoopili kakou i na hana pono, hoomake kakou i na hana ino. E olelo auanei kekahi mea, ka ! aole no hoi i k maikai o na inoa o ka poe e noho m nei i ke aupuni di Dia ka'u malaila, mai k wa oukou dika mui o na haole i hele m anei, aode waiwai, aka, ua hele mai me nganoa maikai me ka naauao pu lakou kahi. ka lakou mea i kaena iho ai--Me ka olelo iho, he kanaka waiwai au, he oiaio no a mea. He waiwai nui io no ka inoa, a pea mea. He waiwai nui io no ka inoa, a pe-la hoi kakou e hooikuika ai ma ka imi ana i mea e maikai ai o ko kakou inoa. E ae mai

Aloha oukou a pau. R. P. W. KAUALELE. Hilo, Hawaii, Aperila 24, 1857

E ka Hae Hawaii e

Адона ов. - Eia ka'u mea hai aku ia oe i keia mau malama i hala iho nei o keia makahiki 1857, nui ka ua a me ka wai kahe, mai Waimea, a Kawaihae, uliuli maikai ka aina. ua nalowale ka enaena mai o ka aina, me he hao la iloko o kapuahi a ka amara la, a me he umu la, i keia wa ua oluolu maoli ke nana aku, ua uliuli maikai ke kula ma kahaua wela pu no me ke kapa, ma kahi i pau o kai a uka o Waimea, ola na holoholona a paapu loa inoino maoli ka aina 1 kela mauu

No ka wi, ua wi loa na kanaka aole mea ai a kanaka, aole uala aole kalo aole mea ai, a ua wi hoi ma Waipio make pono ka ai a ka poe mahijai, emi mai a oi ae, no umi loi

a nalowale; ua loaa mai no ke dala i na kanao oukou, he mea makamai loa ka inoa naka, ma Kohala Hema nei, emoole holo ana o Kaleiopuu ke'lii, a no kana pane ia'u, maikai. Oke kanaka waiwat inoino ka moa, aku; sole paha e hiki aku i keia helu ana a ua nui ola mamua aku o ka Kalalopuu noho na Luna Helu, a me ka ohi ana a na Luna aupuni ana, nolaila, loan ole ia'u, he "oiaio"

No ka lilo nui a no ka wi, lilo nui i ka hana ole, o ka poe hooikaika i ka mahiai maoli aole pilikia, ua loaa no ka ai kalo uala, ola e noho nei. o lakou, oia ka'u mau mea e hai aku ia oe. Owau me ke aloha. G. J. D. MANUIA. Kawaihae, Hawaii, 20 Ap., 1857.

KE KAMAMALU.

Kanikau la he aloha, Nou no e Kamamalu, La haalele mai oe, t a nanteie mai oe, I ka pili a ke aloha, Ua hala e aku ia, I ka hora o ka pilikia; Ma ka lewa o ka moana, He u, la he aloha,

L'a pau kou holo ana, Ma na kai ewalu, E alo ai i ka ino, I ka ua me ka makani, Anu hoi me ke koekoe, Hekili me ka uila, Na mea e make ai, He u, la he a mha,

Kanikau la he aloha, Nou no e Kamamalu, Haalele mai nei oe, I ka pili a kakou, Ua pau kou ike ana, I sa hono o na moku E alo ana i ke kai,

He ue helu mai Manuokawai Alcha ino no kau hos pili, Kuu hoa alo o ke anu Mea ole ia kaua, Na ino o ka mos Na ale o Pailolo, Hau anu o Kaala, He u, la he aloha,

Ua pau kou pili an I ke awa o Honolu I ke awa o Honolu I ka lai e Mamala, Malama ia ke aloha I ka poli o ka ipo ahi, Ka mea aloha na lilo, Pua lose no Hawaii, He u, la he aloha,

Mau ia wahi aloha. W. Hilo, Hawaii, 23 Aperila, 1857. W. P. Z. WAILEA.

HOIKE KULA MA HONUAULA

HOIKE KULA MA HONUAULA.

Libral, a o ua mau olelo la kai houman

Libral, a o ua mau olelo la kai houman

Libral, a o ua mau olelo la kai houman

Libral, a o ua mau olelo la kai houman

Libral, a o ua mau olelo la kai houman

Libral, a o ua mau olelo

L

lakou, no ka lakou mau olelo hana ino wale mahema ka nui o kekahi poe a e holo ana l ka la 7 o Aperila, hanau me mai. A e hilahila hoi lakou, no ka kakou paha ka ike o kaja apana ma keja hope aku, koo, he kejakane a Kahuluhulu me no ka lakou hana maikai ana'ku, a e lilo ia i eja ke kumu o ka ike, o ka ikaika o ke kahu lohe, ma Kaunu, Puna, Hawan.

Eia keia mea a'u i manao ai, e holo ana ka ike, o ka hoopuka ana o ke kahukula i kona ku manao, i ka la i hui ai na kumu, penei kana olelo ana mai i na kumu, Eia ka uku o na mai kumu; o ka hapaumi ka palena olalo, a o ka a ka hapalua ka palena oluna. E like me ka pu ana o ka ike o na haumana, pela e pii aku ai ke uku; a ina e emi ka ike, pela no e emi ai ka uku.

Ua makaukau no na haumana ma na mea a na kumu i ao aku ai, heluhelu, helunaau, heickakau, huinahelu, palapala aina, pala pala lima. Eia keia kumu o ka ike, o ka o ka noho ana mai o ke kanaka naanao ma keta kona mai i make at. apana o Honuaula nei, o S. W. Nucku, no Lahamaluna mai.

A e ikaika ana paha na kumu i ke ao ana i na haumana, i mea e pii ai kona uku. Aole mamua keia apana, nawaliwali loa, aole Oia ko'u manao hai aku ia holo o ka ike. oe, e ka Hae Huwaii, a nau ia e hoopuka i ka'u mau kuhikuhi Ua lawa. ka'n mau kuhikuhi. Ua lawa. S. E. KAHOIKEIKE.

Honuaula, Aperila 10, 1857.

ELEMAKULE KAHIKO.

Eia ma ka mokupuni o Lanai nei kekahi elemakule kahiko, o Kaneaiu kona'inoa. Ua ninaninau aku au ia ia i kona wa i hanau ar a me na lii ana i hele pu ai i ke kaua? Hai Ua make o Kalaimanuia, ke kaikamahine mai oia, ua hanau oia i ka malama o Kaelo a Kuilaa laua o Piilani, ma Waikane, i ka la ma ka helu Hawaii, ola o Aperila i ka ka I o Mei. Ancane olua malama o kana ola haole helu, a noho pu oia me Kahiliaulani ke ana. 'lii pukaua o Lanai. Uu nui oia mamua aku o ka Kaleiopuu noho aupuni ana, a o kona hoa paio no ia ma ka hele ana i ke kaua ma keia pae aina; a oia no hoi kahi i ke kaua kona ola. ana o Kalajopuu me Kahekili ma ka mokupuni o Mani, a pela'ku i na kana mai kona nui ka aj hoopukapuka na kanaka, ua pllikia ike ana a hiki i ka wa i pau ai ke kaua o

> A na huli no au i ka nui o kona mau ma kahiki ma ka pepa helu makahiki, 164 makahiki me na malama keu mai ka noho aupuni paha kona manao, aole paha? E hai mai ka poe nasuao i ka nui o na makahiki. Oia la ko'u manao hai aku, aole no oia i nawaliwali e noho nei. F. W. KAAWALOA.

Kalulu, Lanai, Ap. 1, 1857.

NO NA AHAHOOKOLOKOLO.

He powa. "Eia ke ano o ka powa o ka aihue ana i ka waiwai o ke kanaka imua o kona alo e pili ana i kona kino a lilo ma ka ikaika a me ka hooweliweli.'

Aperila 17. Ua hopuja o Lehuaiki no ka lawe ana i ke dala a ka Pake me ka lima

O Samuela, ua hopuia ma Koloa ia la hoo kahi no. Elua laua i powa i ka Pake ma Punopapai, hoi loa aku o Samuela i Koloa, a hoike aku ika nu hou ma Puuopapai; he Pake ua pepehiia. Pela ka olelo aku i ko Kolos poe, psa koke se la oia i ka hopu ia. Lehusiki, hoi hou i Waimea nei. a hopu

hoi hou i Waimea nei, a hopu koke ja jho la e na makai.

Ua ninaninau au ia Lehuaiki no keia po wa ana, hoole mai oia, ninau i na hoike o lii, maupopo no ua powa, ninau hou ia L-huaiki, ae mai ua hewa, ua lawe laua i ke dala a ka Pake. Ua pau loa ke dala ia Samuela, wahi a ua Lehuaiki nei.

A he Pake ka mea i powa ia nona ka olelo mai, hookahi dala gula (\$20) he \$38.00 dala maoli i lilo ia laua

Aperila 18. Ua hoonohoia laua ma ka paahao ma Nawiliwili, na ka Ahahookolokola Kaapuni laua e hana ke hiki mai i ka Monede mua o lune.

Owau no me ka mahalo.

JOHN W. K. Waimea, Kaui, Aperila 23, 1857.

Aperila 28 Ua hoopaiia o Naholowaa he kane, no ke kui ana i ka Pake Amau; ma ka Ahahookolokolo o Kaneche, \$10 ka uku hoopal. JOHN NAKEU. hoopai.

MARE.

La mare ia o Moo me Haalelea i ka la 4 o Aperila, i Kaluaha, na Duaika laua i mare.

HANAU.

Ua henau o Makekan i ka la 1 o Aperila, keiki kane na Kabuha me Kalua, ma Lupe-

I ka la 17 o Aperda, hanau mai o Samuela, keiki kane'a Waipio me Kacualii, mu Hanepepe. Kauai

I ka la to Mei, na hanau mai o Hakuole, he keikikane na Waiwaiole a me Kekahuna, ma Waikikikai, i Oahu

MAKE.

Ua make he wahine, o Paki kona inoa, i ka la 23 o Aperila, ma Keopukaparole, Molokai, 22 kona mau makahiki

Make o Nakaa, he kaikamabine, & Mel, hookahi malama o kona ola ana; he wela

I ka la 3 o Aperila, ua make Kelii, ma Kamu, Puna, Hawaii, he alaala kona mai i make ai.

I ka la 23 o Aperila, un make o Haupu, ma Kalapana, Puna, Hawan, o ka luai koko kona mai i make ai. Elua luai ana, i ke kolu make loa, make emoole, make ano e i ka holo no maluna o ka lio i keja mau la o ka make no ia.

Make o Tabita Kupanihi, he wahine, ma Lanai, i ka la 4 o Ap , he lolo kona mai i make at . He lushiue no ois.

Ua make o Opunui ma Waikane i ka la 30 o Ap. He hii kona mai i make ai. He 50 a keu paha kona mau makahiki.

Ua make iho nei o Kukae, no Honuaula, i

ka la 28 o Aperila, he keiki uuku, o ke kunu kona mai i make zi, he 1 malama me 22 la

I ka la 4 o Mei ua make o Kahawai, he wahine, he hoahanau ekalesia, no Kahana, Kaanapali. Maui, he luuhine no, aole akaka ka nui o kona mau makahiki.

Make emoule o Inonole i ka la 28 o Ap. Eia ke kumu o kona make ana, i hele mai ia i ka hoohei pipi, loohia e oia i ka make.

I ka la 18 o Aperila, un make emoole o Mahiole, ma Waiakea, Hilo, he kanakolu a keu kona mau makahiki, he cha ma ka pe kona mai i make ai.

Ua make o Paele, ma Waimea, Kauai, i ka la 27 o Aperila nei. He haule lio ke ku mu i make ai, make emoole loa kona make

I ka la 27 o Ap., make mai maoli o Nako-lahi, ma Waimea, Kauai, he keiki malalo o ka iwakalua makahiki.

OLELO HOOLAHA.

A NOANO KO KINA NO AMBRIKA MAL Aia ma ka Hale Aopalapila. He anoane ma-oli no ia u maikai. E kii mai oukou e na kanaka o ka Ahahui Mahiai Hawaii, ke makemake oukou i kela anoano maikai, i mea kanu, elawe pu oskou i ka hapaha pakahi; no ka mea, aole hiki ia'u ke haswi wale aku, no ka nui o ke dala i lilo i ka lawe ana mai, no Amerika mai, he \$7.00 no ia, J. PULA. 7tf

LIO KUDALA.

A UHEA oukou e na kanaka a pau, ke hal aku nei au ia oukou, e kuai kudala ana au ma ke akea, i na lio ma ka Pa Aupuni ma Pauoanei ke hiki aku i ka la 16, oia ka poano, i ka hora l oia la, mahope o ka siria awakea, ke ano me ka hao malalo aci.

1 Lio kane cleele, kona hao cia.

l Lio kane ahinahina, kona hao cia, l Lio kane ahinahina, kona hao cia,

I Lio wahine ulania, me kana keiki hao eta III 1 Lio wahine eleele m- kana keik hao ele

P. NAONE. Luna Pa Aspuni Honolulu Pauos, Mei 11, 1857.—7-11*

OLELO HOOLAHA.

OLELO HOULAHA.

H B papa inoa o ka Poe Juri, no ka Ahahookolokolo o Lune, ka Apana 4, ma ka Hale Heckekolo o Lune, ka Apana 4, ma ka Hale Heckekolo ma Nawiliwili, i ka la 1 o June 1867.
Nuuanu, Kahaulana, Kolea, Upai, Samuela, Kamalii, Kaahu, Kais, Pa, Kooni, Mahiai D. Opuni,
Kekahuna, Keawe Mahua, Komoboa, Kapuni George
Moore, S. W. Malaihi, Pionui. Keawe, Nakpashu,
John Hope, Eleakala, Lalakilimsku, Keslohaneu,
John Hope, Eleakala, Lalakilimsku, Keslohaneu,
Lalau, Nahoa, Makushine, Maswe, Keslohanui, Kapul-, Piliwale, Naniho, Kasupaka, Kahapo, Helekahiki.

Kakanolelo o ka Aha Klelje.

Kahanolelo o ka Aha Kiek Hon lulu, Mei 4, 1867.—7-28

OLELO HOOLAHA.

OLELIO HOULAHA:

70 KA MEA, us notis mai ka mes Hanshane e
G. M. Robertson, ha Lunakanawai o ka Aha
Riekte e Kanakahaisha, so ka hooisto i na pahapala
kausha o Kaloha, i make aku nei: Nolafla, ua hafke
ia i na kansha a pau loa, ke pili. o ba pashoha, ola
ta la 20 e Met, i ke hora 9 o katahisha, ola ha la
me ka hatu i elelota no ka hoolobe i ka siato e keja
palapula hansha, a me na mes hoole h hafkeis, tis
me ka Halo Wook-lokalo ma Haspitalu, Oaha.

390. B. LARWARD. Kahus-lefe e ha A. K.
Houolein, 9 Mei, 1867.—7-28